Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 4ης Οκτωβρίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Άρθρο 1, παράγραφος 1 – Πεδίο εφαρμογής – Αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Έννοια – Διαδικασία με αντικείμενο την αναπλήρωση της συναίνεσης του εναγομένου για την άρση της δικαστικής μεσεγγύησης πράγματος που κατασχέθηκε από τις διωκτικές αρχές – Άρθρο 8, σημείο 2 – Προσεπίκληση – Έννοια του "τρίτου"»

Στην υπόθεση C-494/23 [Mahá] [i],

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, υποβληθείσα από το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο, Τσεχική Δημοκρατία) με απόφαση της 7ης Ιουνίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Αυγούστου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

QE,

IJ

κατά

DP,

EB,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Biltgen (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, N. Wahl και M. L. Arastey Sahún, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η τσεχική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και M. Hellmann καθώς και από την J. Simon,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον S. Noë και την K. Walkerová,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, και του άρθρου 8, σημείο 2, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των QE και IJ, δύο κατοίκων Τσεχίας, και, αφετέρου, των DP και EB, δύο κατοίκων Γαλλίας, σχετικά με την άρση της δικαστικής μεσεγγύησης οχήματος το οποίο είχαν αγοράσει οι QE και IJ.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η Σύμβαση των Βρυξελλών

3 Ο τίτλος I της Συμβάσεως των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου.

[…]»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 44/2001

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), ο οποίος ίσχυε έως τις 9 Ιανουαρίου 2015 και καταργήθηκε με τον κανονισμό 1215/2012, προέβλεπε τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις.»

Ο κανονισμός 1215/2012

5 Η αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού 1215/2012 έχει ως εξής:

«Το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού πρέπει να καλύπτει όλες τις κύριες αστικές και εμπορικές υποθέσεις εκτός από κάποια σαφώς καθορισμένα ζητήματα […]».

6 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει, ιδίως, φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή την ευθύνη κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας (acta jure imperii).»

7 Το άρθρο 8 του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:

«Ένα πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί επίσης να εναχθεί:

[…]

2) αν πρόκειται για προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπίκληση, ενώπιον του δικαστηρίου της κύριας δίκης, εκτός αν μόνος σκοπός της ήταν να απομακρύνει τον εγγυητή ή τον προσεπικαλούμενο από το δικαστήριο που θα είχε διεθνή δικαιοδοσία στην περίπτωσή τους·

[…]».

8 Κατά το άρθρο 26, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού:

«Πέραν των περιπτώσεων όπου η διεθνής δικαιοδοσία απορρέει από άλλες διατάξεις του παρόντος κανονισμού, το δικαστήριο κράτους μέλους ενώπιον του οποίου ο εναγόμενος παρίσταται αποκτά διεθνή δικαιοδοσία. […]»

Το τσεχικό δίκαιο

Ο νόμος 141/1961 για τη διαδικασία ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων (κώδικας ποινικής δικονομίας)

9 Το άρθρο 80, παράγραφοι 1 και 3, του zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) [νόμου 141/1961 για τη διαδικασία ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων (κώδικας ποινικής δικονομίας)] προβλέπει τα εξής:

«(1) Εάν το πράγμα που παραδόθηκε ή αφαιρέθηκε δεν είναι πλέον αναγκαίο για τη συνέχιση της διαδικασίας και εφόσον δεν χωρεί κατάσχεση ή δήμευσή του, το πράγμα αποδίδεται στο πρόσωπο το οποίο το παρέδωσε ή από το οποίο αφαιρέθηκε. Εάν τρίτος επικαλείται δικαίωμα στο πράγμα, τότε το πράγμα αποδίδεται σε εκείνον του οποίου το δικαίωμα δεν αμφισβητείται. Σε περίπτωση αμφιβολίας, το πράγμα τίθεται υπό μεσεγγύηση και το πρόσωπο που επικαλείται δικαίωμα σε αυτό ενημερώνεται ότι μπορεί να το διεκδικήσει με αγωγή ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. […]

[…]

(3) Η απόφαση κατά την έννοια [της παραγράφου 1] λαμβάνεται είτε από τον πρόεδρο του τμήματος είτε, στο πλαίσιο της ποινικής προδικασίας, από την εισαγγελική αρχή ή τις δυνάμεις επιβολής του νόμου. […]»

Ο νόμος 99/1963 για τη διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων

10 Το άρθρο 88, στοιχείο d, του zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (νόμου 99/1963 για τη διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων) ορίζει τα εξής:

«Αντί του τακτικού δικαστηρίου, […] το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η διαδικασία μεσεγγύησης είναι αρμόδιο να εκδικάσει τη διαφορά, αν πρόκειται για απόφαση που υποχρεώνει σε δήλωση συναίνεσης τον διάδικο ο οποίος εναντιώθηκε στην άρση της μεσεγγύησης και στην απόδοση του πράγματος στον αιτούντα.»

Ο νόμος 292/2013 για τις ειδικές ένδικες διαδικασίες

11 Ο τίτλος IV, πρώτο κεφάλαιο, του zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (νόμου 292/2013 για τις ειδικές ένδικες διαδικασίες) επιγράφεται «Διαδικασία μεσεγγύησης». Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 298 και 299 του νόμου αυτού.

12 Το άρθρο 298, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου φέρει τον τίτλο «Απόδοση του πράγματος που έχει τεθεί υπό μεσεγγύηση» και ορίζει τα εξής:

«Το δικαστήριο παραδίδει το πράγμα που έχει τεθεί υπό μεσεγγύηση στο πρόσωπο υπέρ του οποίου διατάχθηκε η απόδοση, κατόπιν αιτήματός του. Όταν το πράγμα έχει τεθεί υπό μεσεγγύηση επειδή τρίτος, και όχι το πρόσωπο υπέρ του οποίου διατάχθηκε η απόδοση, αξιώνει την άρση της μεσεγγύησης ή επειδή τρίτος, του οποίου απαιτείται η συναίνεση, δεν συγκατατίθεται στην άρση της μεσεγγύησης υπέρ του προσώπου αυτού, τότε είναι απαραίτητη για την απόδοση του πράγματος η συναίνεση όλων των διαδίκων, περιλαμβανομένου και του προσώπου του οποίου η εναντίωση είχε ως αποτέλεσμα να τεθεί το πράγμα υπό μεσεγγύηση. […]»

13 Το άρθρο 299 του ίδιου νόμου τιτλοφορείται «Αναπλήρωση της συναίνεσης για την απόδοση του πράγματος που έχει τεθεί υπό μεσεγγύηση» και έχει ως εξής:

«1) Σε περίπτωση άρνησης παροχής της συναίνεσης, χωρεί αναπλήρωση με τελεσίδικη δικαστική απόφαση με την οποία υποχρεώνεται εκείνος που εναντιώθηκε στην άρση της μεσεγγύησης του πράγματος σε δήλωση συναίνεσης για την απόδοσή του στον αιτούντα.

2) Στις διαφορές με αντικείμενο την αναπλήρωση της συναίνεσης, κατά την έννοια της παραγράφου 1, αρμόδιο είναι το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η διαδικασία μεσεγγύησης.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

14 Στις 19 Αυγούστου 2017 οι QE και IJ, αμφότεροι κάτοικοι Τσεχίας, αγόρασαν όχημα στη Γερμανία έναντι ποσού 13 000 ευρώ. Στις 12 Σεπτεμβρίου 2017 το όχημα κατασχέθηκε από την τσεχική αστυνομία λόγω υπονοιών περί εμπλοκής του σε κλοπή που διαπράχθηκε στη Γαλλία. Κατόπιν της κατάσχεσης, το όχημα δεν αποδόθηκε στους QE και IJ αλλά τέθηκε υπό δικαστική μεσεγ-

γύηση στο Okresní soud v Českých Budějovicích (επαρχιακό δικαστήριο České Budějovice, Τσεχική Δημοκρατία), λαμβανομένου υπόψη ότι, στο πλαίσιο προγενέστερης διαδικασίας, οι DP και EB, αμφότεροι κάτοικοι Γαλλίας, είχαν επίσης προβάλει δικαίωμα επ' αυτού.

15 Οι QE και IJ υπέβαλαν ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου αίτηση για άρση της μεσεγγύησης του πράγματος και απόδοσής του σε εκείνους. Δεδομένου ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, είναι απαραίτητη, κατά το τσεχικό δίκαιο, η συναίνεση όλων των ενδιαφερομένων, οι QE και IJ άσκησαν ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου αγωγή, ζητώντας να εκδοθεί απόφαση προς αναπλήρωση της συναίνεσης των DP και EB για άρση της μεσεγγύησης και απόδοση του πράγματος. Η αγωγή τους επιδόθηκε στους DP και EB, οι οποίοι υπέβαλαν εμπροθέσμως παρατηρήσεις.

16 Το επιληφθέν δικαστήριο αποφάνθηκε, ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο στην υπόθεση, ότι δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία επί της αγωγής με αίτημα την αναπλήρωση της συναίνεσης, κρίνοντας κατ' ουσίαν ότι τέτοια δικαιοδοσία μπορεί να θεμελιωθεί αποκλειστικώς και μόνον στο άρθρο 26, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, πλην όμως οι DP και EB δεν παρέστησαν ενώπιόν του ως εναγόμενοι.

17 Οι QE και IJ άσκησαν έφεση ενώπιον του Krajský soud v Českých Budějovicích (περιφερειακού δικαστηρίου České Budějovice, Τσεχική Δημοκρατία), το οποίο επικύρωσε, με διάταξη της 5ης Νοεμβρίου 2021, την πρωτόδικη απόφαση.

18 Οι QE και IJ άσκησαν, κατά της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, αναίρεση ενώπιον του Nejvyšší soud (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Τσεχική Δημοκρατία), δηλαδή του αιτούντος δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι η διαδικασία προς αναπλήρωση της συναίνεσης είναι ειδική διαδικασία η οποία δεν απορρέει από σχέση ουσιαστικού δικαίου μεταξύ των διαδίκων και ότι, ως εκ τούτου, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κανονισμού 1215/2012.

19 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι ορισμένα στοιχεία συνηγορούν υπέρ του συμπεράσματος ότι η διαδικασία με αντικείμενο την αναπλήρωση της συναίνεσης για άρση της μεσεγγύησης εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 και, κατά συνέπεια, στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού. Ειδικότερα, σκοπός της μεσεγγύησης είναι να αρθεί, στο πλαίσιο αγωγής ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου, κάθε αμφιβολία ως προς το ποιο από τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα είναι ο δικαιούχος στον οποίο πρέπει να αποδοθεί το πράγμα, δυνάμει δικαιώματος κυριότητας ή άλλου δικαιώματος. Επιπλέον, η διαδικασία αυτή, η οποία έχει κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα, διέπεται από τους κανόνες πολιτικής δικονομίας, και δη από τους σχετικούς με τις ειδικές ένδικες διαδικασίες.

20 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει πάντως ότι χωρεί όντως αμφιβολία ως προς την εφαρμογή του κανονισμού 1215/2012, λόγω του παρεμπίπτοντος χαρακτήρα της επίμαχης διαδικασίας. Πράγματι, παρότι η δικαστική μεσεγγύηση και η δίκη με αντικείμενο την αναπλήρωση της συναίνεσης για την άρση της μεσεγγύησης είναι δύο διαδικασίες διαφορετικής φύσεως, η ύπαρξη της δεύτερης εξαρτάται στενά από την πρώτη.

21 Αφού υπενθυμίζει ότι η διεθνής δικαιοδοσία των τσεχικών δικαστηρίων επί διαδικασιών μεσεγγύησης στηρίζεται στην άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας από τις διωκτικές αρχές, το αιτούν δικαστήριο προβαίνει σε παραλληλισμό της υπό κρίσης υποθέσεως με την απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2019, Riel (C-47/18, EU:C:2019:754), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η

αγωγή με αίτημα την αναγνώριση της ύπαρξης απαίτησης προς τον σκοπό της αναγγελίας της στο πλαίσιο πτωχευτικής διαδικασίας απορρέει ευθέως από την πτωχευτική διαδικασία, συνδέεται στενά με αυτήν και ανάγεται στο πτωχευτικό δίκαιο.

22 Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, αν γινόταν δεκτό ότι η διεθνής δικαιοδοσία επί διαδικασιών σχετικών με την αναπλήρωση της συναίνεσης για την άρση της μεσεγγύησης καθορίζεται με βάση τους κανόνες που προβλέπονται από τον κανονισμό 1215/2012, οι διάδικοι της δίκης για τη μεσεγγύηση θα ενθαρρύνονταν ενδεχομένως να υιοθετήσουν στρατηγική συμπεριφορά, υπό την έννοια ότι θα μπορούσαν να τηρούν παθητική στάση αναμένοντας να εναχθούν ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου της κατοικίας τους, κατ' εφαρμογήν του γενικού κανόνα του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού.

23 Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει επίσης αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του άρθρου 8, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012, το οποίο αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που διέπουν την προσεπίκληση, ιδίως διότι σε πλείονες γλωσσικές αποδόσεις της συγκεκριμένης διατάξεως απαντούν οι όροι «τρίτος» και «διαδικασία στην οποία εμπλέκεται τρίτος».

24 Κατόπιν τούτου, σε περίπτωση που δοθεί καταφατική απάντηση στο ερώτημα αν η διαδικασία με αντικείμενο την αναπλήρωση της συναίνεσης για την άρση της μεσεγγύησης εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν είναι δυνατή η ερμηνεία της διατάξεως του άρθρου 8, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή επί τέτοιας διαδικασίας.

25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Nejvyšší soud (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού [1215/2012], εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής η δίκη με αντικείμενο την αναπλήρωση της συναίνεσης του εναγομένου για την άρση της μεσεγγύησης πράγματος, η οποία είναι παρεμπίπτουσα σε σχέση με τη δίκη που αφορά τη μεσεγγύηση και κινήθηκε συνεπεία της θέσης υπό μεσεγγύηση πράγματος κατασχεθέντος από τις διωκτικές αρχές;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 8, σημείο 2, του κανονισμού [1215/2012] αποτελεί προσεπίκληση κατά την έννοια της διατάξεως αυτής η αγωγή με αίτημα την αναπλήρωση της συναίνεσης για την άρση της μεσεγγύησης πράγματος την οποία άσκησε ένας από τους διαδίκους στη δίκη που αφορά τη μεσεγγύηση του επίμαχου πράγματος κατά άλλου διαδίκου της ίδιας δίκης;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

26 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι ο όρος «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», όπως χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτήν, καλύπτει αγωγή με αίτημα την

αναπλήρωση της συναίνεσης του εναγομένου για άρση της δικαστικής μεσεγγύησης πράγματος, σε περίπτωση που πρόκειται για παρεμπίπτουσα διαδικασία σε σχέση με τη δίκη στο πλαίσιο της οποίας το πράγμα που είχε κατασχεθεί από τις διωκτικές αρχές τέθηκε υπό μεσεγγύηση.

27 Ως προκαταρκτικό ζήτημα, υπενθυμίζεται ότι, στο μέτρο που ο κανονισμός 1215/2012 καταργεί και αντικαθιστά τον κανονισμό 44/2001, ο οποίος αντικατέστησε με τη σειρά του τη Σύμβαση των Βρυξελλών, η ερμηνεία του Δικαστηρίου επί των διατάξεων των δύο τελευταίων αυτών ρυθμίσεων ισχύει και για τον κανονισμό 1215/2012, εφόσον οι διατάξεις τους μπορούν να χαρακτηριστούν ως «ισοδύναμες» (απόφαση της 30ής Ιουνίου 2022, Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

28 Τούτο ισχύει στην περίπτωση του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, κατά το οποίο ο κανονισμός αυτός «εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου», δεδομένου ότι η συγκεκριμένη διάταξη είναι ισοδύναμη με εκείνες του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 και του άρθρου 1, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

29 Κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να κατοχυρώνονται, στο μέτρο του δυνατού, η ισότητα και η ομοιομορφία των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό 1215/2012 για τα κράτη μέλη και για τους ενδιαφερομένους, ο όρος «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως απλή παραπομπή στο εσωτερικό δίκαιο του ενός ή του άλλου από τα οικεία κράτη. Πρόκειται, αντιθέτως, για αυτοτελή έννοια η οποία πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα, αφενός, τους σκοπούς και το σύστημα του εν λόγω κανονισμού και, αφετέρου, τις γενικές αρχές που συνάγονται από το σύνολο των εθνικών έννομων τάξεων (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Μαΐου 2020, Rina, C-641/18, EU:C:2020:349, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 16ης Ιουλίου 2020, Movic κ.λπ., C-73/19, EU:C:2020:568, σκέψη 33).

30 Ειδικότερα, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ενδέχεται μεν ορισμένες διαφορές μεταξύ δημόσιας αρχής και ιδιώτη να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, όταν η ένδικη διαδικασία αφορά πράξεις που τελέστηκαν jure gestionis, πλην όμως τούτο δεν ισχύει όταν η δημόσια αρχή ενεργεί κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2021, TOTO και Vianini Lavori, C-581/20, EU:C:2021:808, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 22ας Δεκεμβρίου 2022, Eurelec Trading, C-98/22, EU:C:2022:1032, σκέψη 21 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

31 Πράγματι, η εκδήλωση προνομίων δημόσιας εξουσίας από έναν εκ των διαδίκων της διαφοράς, λόγω της εκ μέρους του άσκησης εξουσιών υπέρμετρων σε σύγκριση με τους κανόνες του κοινού δικαίου οι οποίοι εφαρμόζονται στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, αποκλείει τη διαφορά αυτή από τις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 (αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2021, TOTO και Vianini Lavori, C-581/20, EU:C:2021:808, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 22ας Δεκεμβρίου 2022, Eurelec Trading, C-98/22, EU:C:2022:1032, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Επομένως, για να κριθεί αν μια υπόθεση εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 και, κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου κανονισμού, πρέπει να διερευνηθούν το είδος της έννομης σχέσης που υφίσταται μεταξύ των διαδίκων και το αντικείμενό της, ή, εναλλακτικώς, να εξεταστούν η βάση της ασκηθείσας αγωγής και ο τρόπος άσκησής της (αποφάσεις της

6ης Οκτωβρίου 2021, TOTO και Vianini Lavori, C-581/20, EU:C:2021:808, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 22ας Δεκεμβρίου 2022, Eurelec Trading, C-98/22, EU:C:2022:1032, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Μολονότι η κρίση αυτή εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, είναι πάντως χρήσιμο να παράσχει το Δικαστήριο, υπό το πρίσμα των παρατηρήσεων που κατατέθηκαν ενώπιόν του, ορισμένες διευκρινίσεις ως προς τα στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη.

34 Το Δικαστήριο έχει κρίνει, παραδείγματος χάριν, ότι εμπίπτει στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» διαφορά μεταξύ δύο επιχειρήσεων στο πλαίσιο διαδικασίας για την άρση κατάσχεσης εις χείρας τρίτου η οποία αφορούσε την προμήθεια καυσίμων για τις ανάγκες στρατιωτικής επιχείρησης, δεδομένου ότι ο δημόσιος σκοπός ορισμένων δραστηριοτήτων δεν συνιστά, αυτός καθ' εαυτόν, επαρκές στοιχείο για να χαρακτηριστούν οι δραστηριότητες ως ασκούμενες jure imperii (πρβλ. απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2020, Supreme Site Services κ.λπ., C-186/19, EU:C:2020:638, σκέψεις 65 και 66). Αντιθέτως, αποφάνθηκε ότι δεν ισχύει το ίδιο στην περίπτωση αιτήματος για τη χορήγηση της αρμοδιότητας διαπίστωσης μελλοντικών παραβάσεων βάσει απλού πρακτικού που καταρτίζεται από υπάλληλο της οικείας δημόσιας αρχής, δεδομένου ότι τέτοιο αίτημα αφορά στην πραγματικότητα εξουσίες υπέρμετρες σε σχέση με τους κανόνες του κοινού δικαίου οι οποίοι εφαρμόζονται στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών (απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2022, Eurelec Trading, C-98/22, EU:C:2022:1032, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

35 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η αγωγή με αίτημα την αναπλήρωση της συναίνεσης για άρση δικαστικής μεσεγγύησης συνιστά διαδικασία μέσω της οποίας αναπληρώνεται με την έκδοση δικαστικής αποφάσεως η ελλείπουσα συγκατάθεση του εναγομένου για αποδοχή της αιτήσεως άρσης της μεσεγγύησης, προκειμένου να προσδιοριστεί το πρόσωπο στο οποίο θα πρέπει να αποδοθεί το υπό μεσεγγύηση πράγμα.

36 Όπως διευκρίνισε το αιτούν δικαστήριο, η αγωγή αυτή, που έχει ως βάση τις διαδικασίες με τις οποίες οι διωκτικές αρχές διατάσσουν την κατάσχεση του επίδικου πράγματος και το θέτουν υπό μεσεγγύηση, συνιστά προαπαιτούμενο για την άρση της δικαστικής μεσεγγύησης και την επιστροφή του πράγματος στον δικαιούχο.

37 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, υπό το πρίσμα τόσο του αντικειμένου όσο και της βάσης της, η διαδικασία για την αναπλήρωση της συναίνεσης συνδέεται άρρηκτα με την κατάσχεση του επίμαχου πράγματος από τις διωκτικές αρχές και την επακόλουθη θέση του υπό μεσεγγύηση, οπότε δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί ανεξάρτητα από τις προαναφερθείσες διαδικασίες.

38 Η κατάσχεση όμως πράγματος στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και η επακόλουθη θέση του υπό δικαστική μεσεγγύηση αποτελούν χαρακτηριστικές εκφάνσεις της δημόσιας εξουσίας, υπό την έννοια, ιδίως, ότι αποφασίζονται μονομερώς από τις διωκτικές αρχές και είναι δεσμευτικές για τους διαδίκους της εκάστοτε διαφοράς.

39 Μια διαφορά τέτοιας φύσεως εκπορεύεται, πράγματι, από εκδήλωση προνομίων δημόσιας εξουσίας στο πρόσωπο ενός από τους διαδίκους της, λόγω της εκ μέρους του άσκησης εξουσιών υπέρμετρων σε σχέση με τους κανόνες του κοινού δικαίου οι οποίοι εφαρμόζονται στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών (πρβλ. απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2007, Λεχουρίτου κ.λπ., C-292/05, EU:C:2007:102, σκέψη 34).

40 Επομένως, αγωγή με αίτημα την αναπλήρωση της συναίνεσης, στον βαθμό που αποτελεί διαδικασία παρεμπίπτουσα σε σχέση με τη δικαστική μεσεγγύηση του κατασχεθέντος από τις διωκτικές αρχές πράγματος και προκαταρκτική προϋπόθεση για την άρση της μεσεγγύησης αυτής, πρέπει επίσης να θεωρηθεί ως έκφραση άσκησης δημόσιας εξουσίας.

41 Το δε Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, αν, εκ του αντικειμένου της, μια διαφορά αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, η ύπαρξη προκαταρκτικού ζητήματος επί του οποίου πρέπει να αποφανθεί ο δικαστής προκειμένου να επιλύσει τη διαφορά, δεν μπορεί, όποιο και αν είναι το περιεχόμενο του εν λόγω ζητήματος, να δικαιολογήσει την εφαρμογή του ως άνω κανονισμού (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991, Rich, C-190/89, EU:C:1991:319, σκέψη 26).

42 Εξάλλου, θα ήταν αντίθετο προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου, της οποίας η διαφύλαξη συνιστά έναν από τους σκοπούς του κανονισμού 1215/2012, να εξαρτάται η εφαρμογή του από την ύπαρξη τέτοιου προκαταρκτικού ζητήματος (πρβλ. απόφαση της 15ης Μαΐου 2003, Préservatrice foncière TIARD, C-266/01, EU:C:2003:282, σκέψη 42).

43 Η ερμηνεία αυτή δεν τίθεται εν αμφιβόλω ούτε από το γεγονός ότι η προκαταρκτική αυτή διαδικασία διεξάγεται μεταξύ ιδιωτών, χωρίς οι διωκτικές αρχές να έχουν την ιδιότητα του διαδίκου, ότι η διαδικασία διεξάγεται κατ' αντιμωλίαν και ότι ο τρόπος διεξαγωγής της διέπεται από τους κανόνες της πολιτικής δικονομίας.

44 Πράγματι, το γεγονός ότι ο αιτών την άρση δικαστικής μεσεγγύησης ενεργεί βάσει αγωγής που πηγάζει από πράξη δημόσιας εξουσίας αρκεί για να γίνει δεκτό ότι η διαδικασία αυτή, ανεξάρτητα από τη φύση των ακολουθούμενων δικονομικών κανόνων, αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012. Κατά συνέπεια, στερείται οποιασδήποτε σημασίας το γεγονός ότι η αναίρεση που ασκήθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου περιβάλλεται τον μανδύα αστικής υποθέσεως καθότι έχει ως αντικείμενο τον προσδιορισμό του προσώπου στο οποίο πρέπει να αποδοθεί το πράγμα που κατασχέθηκε και τέθηκε υπό μεσεγγύηση (πρβλ. απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2007, Λεχουρίτου κ.λπ., C-292/05, EU:C:2007:102, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

45 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι ο όρος «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», όπως χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, δεν καλύπτει αγωγή με αίτημα την αναπλήρωση της συναίνεσης του εναγομένου για άρση της δικαστικής μεσεγγύησης πράγματος, σε περίπτωση που πρόκειται για διαδικασία παρεμπίπτουσα σε σχέση με τη δίκη στο πλαίσιο της οποίας το πράγμα που είχε κατασχεθεί από τις διωκτικές αρχές τέθηκε υπό μεσεγγύηση.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

46 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

47 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις,

έχει την έννοια ότι:

ο όρος «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», όπως χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, δεν καλύπτει αγωγή με αίτημα την αναπλήρωση της συναίνεσης του εναγομένου για άρση της δικαστικής μεσεγγύησης πράγματος, σε περίπτωση που πρόκειται για διαδικασία παρεμπίπτουσα σε σχέση με τη δίκη στο πλαίσιο της οποίας το πράγμα που είχε κατασχεθεί από τις διωκτικές αρχές τέθηκε υπό μεσεγγύηση.

(υπογραφές)